

Pol pasi ta namba tu ari Yisas pir tere Korin malgi ke pai mongwo hobi bol tongwo ha.

¹ Na Pol molia. Molere Kraist Yisas na bai nu sungure, ari tau ha maing di tenama dire, God na pare engure aposel honagi ol moliwa. Molere enambi ta Kraist pir tongwo yal Timoti han mongure pasi bol ni teiwa. Tega ha i ni God ha maing pir tere a i si ware Korin malgi monga hobi iwe, Griki ganba oo tabil tabil monga hobi ire dire, pasi kere pinana dire bol ni teiwa. ² Na Nabe God ire, nan pi tege eminga yal Yisas Kraist ire dire, pirari pare ol wai ol na tongwo, te yon ura dinangure hamen tare au dungwo ni Korin ari monga bani u tibi pire pai omo.

³ Ena yal Yisas Kraist irang God tal ol na tongwo i wai pir tere haang awala gamno. God iwe, nan Nabe momia. Mole miling pir na tere, aura di na tere aki di na tomua. ⁴ Tongwiwe, talime tal oun dongwo u na au sungwo haung nabe God di gon gan ole aura di na tomua. Tongwo ipire tal oun dongwo ari tau au sinangwo nan ereyu di gon gan ole aura di tenaminga pamua. Pangwiwe, God aki di na tongwo meri nan ereyu ari hobi aki di tenaminga pamua. ⁵ Kraist gul bir weni ingwo i nan para wa ma dire ibilua. Ibilgere Kraist pirari pare miling pir na tongwo i, nan para wa ma dire ire ari hobi ol tei obilua. ⁶ Gul ire ire molga i ni ari hobi aki di ni tegere God ni pare enangure sigare

kule u wai nana dire gul iiwa. Te God aki di na tongwo i na tani taman. Ni para aki di ni tomia pire na gul honagi olga meri ni ari para gul ire wara kere oli nanga nanga nimni mole yon ura dinamua. ⁷ Dinangwo ipire ni mol pai onga i pir gogo dal olekiwa. Na gul iga meri ni ere yu u na si daulingere kina ereho irabilua. Irabilga God aki di na tongwo meri ni ereyu aki di ni tenangwo pire na ni pir gogo ta dalkiwa.

⁸ Ena yahuna hobo, Esia probins kura talime oun dongwo na au sungwo i ni ari hobi hon nomani si pinana dire di tibi ol ni teiwa. Kura talime oun weni dongwo na mominga bani umia hon monaminga paikimia di hanere mominua. ⁹ Molena gonaminga mominia di pire mominua. Mominba, nan gauna aki di tenaminga paikimia, gongwo hobi uling yungwo yal God tani aki di na tenamia di pinaminga i pire tal yu ol na tomua. ¹⁰ Tal oun dongwo u na au simia gonamna dire mominga bani God na aki di pi hon monaminga bani engure mominua. Mominga ipire emgi ere na aki di na te i nangwo nangwo, ta golkinaminia, ya moli naminga namna di piminua. ¹¹ Yal tani weniga Pol aki di to dire God sirin bol tenanga, aki di na tenangwo ari hobi hankinamba, ari para weni Pol aki di to dire God sirin bol tenanga, aki di na tenangure ari para weni hanere wai pire God haang awala ganangwo pamua. Pangwo ipire God sirin bol tomno.

¹² Ena ganba ari hobi honagi talhan para weni ol tomingiwe, milna pangwo amane mole ol tominia di piminua. Ari wiyol tau ni Korin monga hobi kina nan piminga meri ta ol ni tekiminia,

God pirari pare yulang na tongure omena haung gole mominga i mole ol ni tominua. ¹³ Ha bol ega i kere pir po sinana dire bol ni teiwa. Teiyana, kara maing pir po si pisolana di piriwa. ¹⁴ Piriba, omaga si gubu dire memini tibi pangwo i obil pinua. Pinba, pi tege eminga yal Yisas unangwo haung, ni yalhobi kara maing pir po sire, na mominga maing hanere wai pinangere, te na ni monga maing ere hanere milna panama di pire kwi han mominua.

¹⁵ Yu onangwo ipire gin sutani uralga na hanere ni milni panama dire na ni monga bani urala dire a non ole moliwa. ¹⁶ Molere Masedonia probins nala di piralga u ni monga bani pare wiyala pire ware ere Yudia probins nala di uralga ere u ni monga bani pare urala di piriwa. ¹⁷ Na gin sutani na hanana diga i na nomani su su sire dima di pino? Na uralga a non olgiwe, nan gauna pir tere, “uralua” dire, “huralua” dire, ha erin su gi dire dio? ¹⁸ Ta dikia. God ha taniga obil dungwo meri na ere ha taniga diiwa. ¹⁹ Ena God Wang Yisas Kraist ongwo maing Silbens ire, Timoti ire, na ire dire, boling kul ni tominga pinga yal i “owo olalua” dire, “a, olkiralua” dire ha u su sua ongwo yal momo? Ta molkimia. Ha taniga dungwo yal momia. Molere Yisas iwe, God grang ha para weni wine ongwo yal momua. ²⁰ God awa ha dire aling kere e tongwo ha i para weni Kraist hobang mole i tibi olimua. Yisas Kraist u tibi pire tal ol wangwo i hanere God aling kere e tongwo ha i u ha weni kara pamua dire God haang awala gaminua. ²¹ God nin yulang ni ni tere na na tere dungure nan ire Kraist kina u tani pire mol pai

ominga pamia di piminua. God nin honagi ol tenaminga pire nan na pare emua. ²² God nin kul engwo monaminga pire na nu kengure mominua. God tal han tau teralua dire ana kere engwo i ere nin Kwiang yona wu bilere nu ke na tongwo mominua.

²³ Ena ha diga i God mining aki dinama dire gala diiwa. Na hongebe kura e molga meri wiya, kura ha di ni teralga milni gul sinamba, ha i pir po sinanga emgi uralga milni gul sikinama dire tau kwi han molia. ²⁴ Na uralga ni yalhobi Kraist haang pire a i wanga i ni onga pamua, ni onga paikimua diralga paikimia, nin haya kene ole nimni mol pisolinua. Solinga ipire na uralga milni gul sinama dire ta huralia, milni panangure wai pinana dire urala dire oliwa.

2

¹ Na ni monga bani uralga, kura ha hon di ni tekiralgere milni gul sikinama di piriwa. Tal gogo ol wanga i aidole nomani si kulu so. ² Na uralga ni yalhobi milni gul sinangwo, ara di gon gan ole aura di na tename? Milni gul sinangwo yal ta aura di ni tenangwo paikimua. ³ Paikungwo ipire ni yalhobi aura di na tenanba, tekinanga pangwo ipire huralua di pire pasi bol ni teirawa. Na pasi bolga i ni ire kerere owo na tal ol waminga Pol pirere miling gul sungwo pamia di pire nan milna gul ta sikinama dire nomani si kulu sinanua. Sinangere na milna panangwo ni ereyu milni panama di piriwa. ⁴ Na homa pasi bol ni tegarai, piriga oun dere milna gul sungure ni yalhobi haini mere bol ni teirawa. Milni gul sinama dire

ta bol ni tekiraba, yona milna ni tega i maing pinana dire bol ni teirawa.

Yal ta tal nigì dongwo ongure pring wai simua di tongwo ha

⁵ Ena yal ta tal ta ol tongure kumil tere mongure gamahobi para miling gul simia. Sungwo i na ol na tekimia, ni yalhobi ol ni tongwo pamua. Tongwo ha i na yulang bole ta dikiba, yal tau obil di ni teiwa. ⁶ Tal ol tongwo ari hobi tobo nigì dongwo haya tenga i para tenia. ⁷ Tenba omaga hon wai simua di tere pana gal to. Pana gal tekinanga yal i miling gul bir sinangure ha maing hol pisolangwo pangwo ipire pana gal to. ⁸ Ni yon milni tengere yal i pinama dire aki di tere awai ol to. ⁹ Pasi homa bol ni tegarai, na krehaman ha di ni tega i wine onan mo, olkinan mo, pirala dire bol ni teiwa. ¹⁰ Yal ta talime ol ni tenangwo ha hol ta paikimia, wai simua di tere, pana gal tenanga, na erepara yal i pana gal teralua. Teralga i yal ta talime ol na tongure Kraist gumang bani mole ni yalhobi monga i pire ta mamia wai simua di teiwa. ¹¹ Di tegiwe, kwia Seten yona wu binangwo pai dimia dire, wai simua di teiwa.

Pol Troas mole nomani si oun dongwo ha

¹² Ena na Kraist gol na tere ol wai ol na tongwo ha i, boling kul terala dire, Troas malgi pi pa diga i, God Troas ari hobi a kulang pai tomia, ari hobi ha i pirala dire a non ole mongure oiwa. ¹³ Oiba, nan enambi Taitas wa duga molkimia, nomani gogo siiwa. Siga i sire Troas ari hobi monama dire ere Masedonia probins oiwa.

Aposel hobi God yulang ire nimini mole kiang i manbi dungwo ha

¹⁴ Ena God ol wai ol na tomia wai pir tomno. Kraist kiang hobi hon mongwo meri han holi ungure nan ari hobi u howa di tere Kraist haang awala ganaminga pire God mole Kraist ari hobi sigare kul tomia dire Kraist wai hamua. ¹⁵ Tal kunung wai ungwo ta gangwo dere kunung wai ungwo ari para weni pungwo meri, God nan arihobi tal ol na tongure Kraist haang di tibi ol tomingere ari para weni pimua. Kraist tal kunung wai ungwo a nongwo i nan mominia. Momingere God si hon e tongure sigare kule u wai ongwo hobi pungure, endo de pangwo bani ongwo hobi pungure dimua. ¹⁶ Mol pai wai inangwo hobi kunung wai ungwo tal i mole hon wai di tibi ol tominio, te gonangwo hol doling bongwo hobi kunung daling sungwo meri mole hol nigi dongwo doling bonama dire di tibi ol tominua. Ol tominga ipire nan ara honagi i onaminga paname? God nomani na tenangure onaminga panamua. ¹⁷ Stua tal mebin dangwo moni bol nerala dire engwo tali yal tau kela kule ha mebin dangwo di ni tomua. Tongwo tali na ha yu ta di ni tekiwa. Tekire God na nu sungure Kraist honagi ari molia yal i nin gumang bani mole kela kule ni tekire yona wai e ni tere ha di ni teiwa.

3

Honagi ari hobi Kraist kina gwa hon sungwo ha

¹ Na ha diga iwe, na nan nega dire honagi oli pire pir tere hana hon ayuwo olio? Mo yal tau

yali honagi ongwo wai pamua dire pasi bol ni tongwo meri na yu bol ni tenaminga Pol honagi wai ongwo pamia dire pana gal na tenano? ² Na honagi olga i wai pamua dire hana awala gale pasi bonangwo meri ni yalhobi monua. Mole ol wanga maing ari hobi hanere, owo, Pol gamahobi ha maing di tongwo wai pamia Korin hobi amane mongwo pamua dire na hana awala gamua. ³ Pasi bongwo ha i Kraist nin bol ere nu sungure na gina hobi ire ominua. Ominga ha i bli ire hulu bani ta bolkimia, God Kwiang nin ure yong wu bilere arihobi nomani sina ali bol e tomua.

⁴ Na ha yu diminga i, Kraist gol na tere ol wai ol na tomia pire God yol e pir tere ha maing honagi ominua. ⁵ Na honagi nan onaminga kunu paikinamba, God yulang na tongure ominga pamua. ⁶ God nomani na tongure nan Kraist bolo gwa siminga i a i si ware doling bonaminga pamua. Nan Kraist bolo gwa siminua diminga i, krehaman ha mining ta bolkimia, God Kwiang imingere nu ke na tongwo i han diminua. Lo Krehaman ha mining bongwo iwe, nan ari gonaminga hol i tibi olimba, God Kwiang imingiwe, ari hon monaminga hol i tibi olimua.

⁷ God Lo Krehaman ha ana holo holo i hulu bani mining bol ere nin yulang nabilungwo bolo tomua. Tomba, yulang nabilungwo i gule e tomua. Tomba, yal Moses hulu pepa ire ere ime ure gumang gaung bani nabilungwo i haya nol damba, Isrel ari hobi omeling yuyau engure tene ogolo hankimua. Ena Lo Krehaman ha ana holo holo i honagi yu pamia, ari gonaminga hol i tibi olungure God nabilungwo bolo umua. *Eks*

34:29-35

⁸ Uмба, God Kwiang honagi ongwo i God nabilungwo bir weni bolo ungure kara mo horo kulere homa Lo Krehaman ha nabilungwo i a ime ol tongure nol dangwo haminua. ⁹ Ari gonaminga ha di tibi ol na tongwo i God nabilungwo bolo ungwo wai pamba, God ari Yisas pir tongwo hobi hanere tal dime dire oma di hangwo ha di tibi ol na tongwo ha i mo hora kumia, God nabilungwo bolo ungwo i wai weni pamua. ¹⁰ Yu pangwo ipire Lo Krehaman ha ana holo holo i ungwo i au obilga dimba, Kraist gol na tere ol wai ol na tongwo i au bir dimua. Dungwo ipire Lo krehaman ha ana holo holo au dungwo i nol damua. ¹¹ Te Lo Krehaman ha ana holo holo haung obilga weni ya di panama dimba, yulang pai tekimo? Ayo, pai tongwo ipire Kraist gol na tere ol wai ol na tomia God Kwiang honagi ol na tongwo i, ya di panangwo bani panama dire yulang bir weni pai tomua.

¹² Tongwo i pire Kraist gol na tere ol wai ol na tongure sigare kule u wai ominua di piminga i pire u wai ominia gai ta golkinaminua. ¹³ Yal Moses iwe, Isrel ari hobi gumana bani au dungwo i nol danangwo hankinama dire gal gumang bani yobilimua. Nan Moses ongwo meri okiminia ha maing memini gintani i tibi oliminua. *Eks*

34:33-35

¹⁴ Isrel ari hobi kraung gi dungwo pamia Moses gumang gal yobilungwo meri yalhobi nomani yu yobile tere mole Lo Krehaman ha homa ungwo i kerimba, memini pangwo pir po sikimua. Sikimia Isrel yal tau Kraist pir tere si daule mo-

nangwo Lo krehaman ha homa a i ware nomani gal yobile tongwo i wakula si ole tenangure God ha maing para pir po sinangwo pamua. ¹⁵ Omega para Moses krehaman ha kerere, nomani gal yobile tere memini pir po sikimua. ¹⁶ Sikimba, yal hobi Yulang Hong yal pir terala dinangwo gal yobile tongwo i wakula si ole tenangure ha maing pir po sinangwo pamua. Pangwo ipire ha maing buku yu bole emia, “Yulang Hong yal Moses mobing hol i momia, Moses si kulu si hangure, gal yobilungwo i wakula si ole tomua.” ¹⁷ Yulang Hong yal wa dungwo i ara mome? God Kwiang momia. God Kwiang i ure yal ta yong wu binangwo diir haure si bongwo ala mongwo i pisole wakula si ole tenangure God ha maing memini pir po sire ba bongwo bani monangwo pamua. ¹⁸ Pangwo ipire God au di na tere yulang na tongure nan yalhobi mol pai ominga i God au di na tere nomani na tongwo i i tibi oliminga ari hobi hamua. Te God iwe, kwia momia yulang au di na tongwo i si hon e na tongure sigare kule God Kwiang ol wangwo meri ol ware, u wai pire mominua.

4

Aposel hobi ganba mulu sin mominua, dungwo ha

¹ God miling pir na tere nin Kwiang si hon e na tongwo honagi onama dire na nu simua. Sungwo ipire honagi ominga i siga ware ta olkiminua. ² Na nan nomani oun dongwo gai golkire honagi ominua. Ari bal tekire honagi olena, God ha dungwo i ta abiyame ere tau obil di tibi ol

tekirere, para weni di tibi ol tominua. Yal tau nin nomani sina ebir si pire pire wanga hobi ha pangwo dimia di pinana dire na God maulung bani ha maing di ba bol ni tominua. ³ Tere Kraist gol na tere ol wai ol na tongwo ha diminga iwe, memini kul si pamia pir sina ekungwo hobi hogal ai nala dire pir sina ekimua. ⁴ Ganba baniya hong yal moliwa dire hasu dungwo yal Seten pir sina ekungwo hobi kraung simia ha i pir sina ekimua. God yalhobi mongwo bani au di tomba, kwia Seten omeling nambol tomia au di na toma di pirikimua. God au di tongwo iwe, Kraist God mongwo meri momia yulang ire ol wai ol na tongwo ha i au di tomua. ⁵ Na nan mol pai ominga maing gauna pir yuwo enamina dire di ba bol ni tekiminua. Yisas Kraist nan ari hobana momio, te yal i mongwo ipire na honagi ol tere ni yalhobi aki di ni tominua. ⁶ God molere, “si bongwo ala au di poira sinamua” dimia. Dungwo yal i nan yona sina i mol pai ole God yulang nabilungwo Kraist gumang bani nabile tomia. Tongwo meri nan pir po simingere nabilama dire au di na tomua.

⁷ Tongwo imingiwe, ari hobi God tani yulang pai tomia di pinama dire nan ari ganba mulu sin dungwo meri momingere a nabile au di na tongwo meri ari hobi ha maing di tibi ol teralga pire au di na tomua. ⁸ Ganba ari memini pangwo meri ol wanaminga pire ari miki na ura dinamua dire krauna simba, yalhobi pir tere tani doling bonaminga hol ta dikimia, hol ta para dimia doling bomina. Talime oun dongwo na au sungwo i wai sinangwo hol hankiminba, pir gogo olekiminua. ⁹ Kiana miki weni momba, pauna

bli bonangwo yal ta ere para momua. Gauna bani bani na sungure bining miki pamba, na si golkimua. ¹⁰ Yisas mol pai ongwo meri onaminga i arihobi hanama dire Yisas gongwo gul ingwo meri haung haung na gauna bani tal oun dongwo na au simua. ¹¹ Yisas mol pai ongwo meri ominga i ari hobi hanama dire Yisas si gongwo ipire haung haung ari hobi na si golala dire wara kemua. ¹² Ha maing di tominga ipire gonama dire ol na tomba, ni ha maing a i si wanga i ware sigare kule u hon nanga hol ni yalhobi u ni au sungure tal dime dire ol wanua.

¹³ Ena ha maing buku ha yu di emia, “Ha pir sina eiya di ba boliwa.” Dungwo meri na ha pir sina eminga i di ba bol ni tominua. ¹⁴ Pi tege eminga yal Yisas gongure uling yungwo yal God nan ere para ulna yunangure Yisas airungwo meri airamingere God na aule i pi nin mongwo bani tabin si enangwo monaminga pamia di piminua. ¹⁵ Piminga ha i ni sigare kule u wai nana dire na gul i mole diminua. God pirari pare to bir hole a siribi sire ol wai ol na tongwo i ari mongwo bani pare pai wa dinangwo ari miki weni God haang awala gale maa e tenangwo pamua.

Nimni monana dire gul oun dongwo u ni au sinangwo ha

¹⁶ Yu pangwo ipire honagi ol waminga i siga ware ta olkiminua. Na gauna binin pare bil yarala dire omba, kwiana sina i haung haung si hon ere sigare kumua. ¹⁷ Kura talime oun dongwo u na au sungure gul iminga i haung obilga iminba, gul iminga ipire God yulang

nabilungwo to bir hole a siribi si na tenangure inaminga i ya di panangwo bani panamua. ¹⁸ Yu onangwo ipire nan omena hominga tali a i si ware doling bolkiminia, omena hankiminga tal i i tibi ole hanaminga i pire a i si ware doling bole kwi mominua. Nan omena haminga tali haung obilga ya dinamba, te omena hankiminga tali ya di panangwo bani panangwo pamia dire pir tominua.

5

Aposel hobi pir tongwo nimni mongwo ha

¹ Ena nan ganbana ya, oonan dimi ya gauna i aidolangwo haung God gauna hon na tenamia, hamen bani i tibi ole inaminga i ya di panangwo panamua. ² Yu inaminga ipire inamna dire milna pai hobai dongure mominua. ³ Ari monaminga pire gauna hon na tenamio, gauna holk-inaminga haung ta dikinamua. ⁴ Ena na ganba gauna hominga i gul ire milna pire pir oun dere mominua. Mominia gauna i aidolamna di pirikiminba, hamen gauna inaminga pire pir oun dere mominua. Molena gauna gonaminga i hon pol kulere mol pai onaminga pire diminua. ⁵ God nan gauna hon pol kule mol pai onaminga pire na ol emia. Ere gauna hon wai weni na terala dire nin Kwiang na tere nu ke na tomua. Tongwo Kwiang iwe, nan u wai naminga pire si hon e na te momua.

⁶ God gauna hon na tenangwo ipire yona imaulung waminua. Omega ganba gauna hole waminga i nigi de pirikiminia, God gauna hon pol kule na tenama dire wai piminua. ⁷ Pire mol

pai ominga i, omena haminga tal i obil inaminga pire mol pai olkiminia, omena hankimminga tali inaminga pire ha pir sina ere a i si waminga i mol pai ominua. ⁸ Ominga ipire yona imaulung waminua. Ware ganba gauna hominga aidole God mongwo bani namna di piminua. ⁹ Piminba, ganba gauna homin mo, gauna hon honaminga i tamamia, God na wai hanama dire mol pai ominua. ¹⁰ Ena nan ari para weni Kraist mongwo bani omingere ha hol ol na tenangwo pamua. Ganba gauna hominga haung tal dime dire omin mo, tal nigi dongwo ol waminga i Kraist hanere ebir sire tobo kunung pire na tenangwo inaminga pamua. Pangwo ipire ha hol ol na tenangwo bani God na wai hanama dire omaga tal dime dire ol waminua.

Arihobi aki di tere, honagi ol tengere God kina u tani nangwo ha

¹¹ Ena na God kulung pir tere ari hobi nomani si kulu sire pir tenama dire honagi wara kere ol te mominua. Mominga i maing God haya han pisolimua. Pisolungwo meri ni yalhobi ere yu na nan mol pai olga maing pir po sina di piriwa. Piriba sin mo, sikin mo, ogolo pir kun olekiwa. ¹² Pirega ha i na wai hanana dire di ni tekiwa. Ha mining bol ni tega i te mol pai olga maing u tani weniga oma di pinua. Pinga ipire yal ta mol pai ongwo maing hanere dikimia gumang hanere, yal wai momua dinangwo yal i ebir sire ha mong di tenana dire mining bol ni teiwa. ¹³ Na krauna gi dimino? Dinaminga, God mongwo pire krauna gi dinaminua. Te ari hobi na nomani wai pama

di pinangwo, ni yalhobi monga ipire na nomani wai pama di pinamua. ¹⁴ Kraist tani weniga ari hobi miling pir tere gole pring pangwo i arihobi God tobo tenangwo meri yal i ulbe hane a tere tomio, te ari hobi tal niggi dongwo olere pring bir weni pamia gul ire gonangwo pamba, gul ire gonangwo meri Kraist gol tomua. Yu olere Kraist yong miling na tongwo ipire mol pai ominga i Kraist doling bominua. ¹⁵ Ari para weni pring pangwo i tobo God tenangwo meri Kraist gol tere ulbe hane a tomia. Tongure tau pir tere sigare kul u wai ongwo hobi nin gaung pir tere mol pai olkinamba, gol tere airungwo yal Kraist tani pir tere mol pai oli naminga pire gol na tere hol homa e na tomua.

¹⁶ Yu ongwo ipire ganba gauna memini pangwo meri ari hobi hanere ebir si tekiminua. Homa ganba memini pangwo meri wine ol ware Kraist hanere ebir si tominua. Tominba, omaga yu ta ebir si tekiminua. ¹⁷ Ena yal ta Kraist kina guwa sire u tani nangwo, God mol pai hon i tibi ol tenangure moli namua. Nangure mol pai goling wai sinamia, mol pai hon i tibi ole monamua. ¹⁸ Tal ongwo i God nin omua. Omia homa nan ari God kina kiang pare mominba, omaga Kraist gol na tere pring pangwo i i ole na tere God kina gumana pule na tomia pire, God kina pana gale u tani ominua. Omingere ari para weni God kina kiang paikirere u tani nangwo pire honagi olo di na tomua. ¹⁹ Na ha nir si tomingiwe, Kraist gol na tere ol wai ol na tere God kina gumana pule na tomia pire, God nan ari hobi kina kiana paminga aidole u tani ominga ipire, God a yo

te na te momua. Mongwiwe, tal nigi dongwo ol waminga prina pangwo i God hamba, prina pangwo tobo i Kraist gol na tere ulbe hane a na tere nin algi God tomia, God hanere ari hobi ebir si teralga paikimia dire nan na han uning simua. Simiana, nan ari hobi God kina kiana paikire u tani naminga ha i boling kul tenaminga pire, i tibi ol na tomua.

²⁰ Ena na yalhobi Kraist grang molere, ha i na diminba, God grana a kulang pare ha i nomani sina i engure diminua. Dimingere ni yalhobi God kina guman pule ire u tani namna wo dire gala dimia, tal nigi dongwo ol wanga i aidole nomani si kulu sire wiyo. ²¹ Kraist tal nigi dongwo ta ol wakimba, God nan yalhobi Kraist kina si daule mole amane moma di na hanangwo pire, nan ol waminga prina i ebir sire Kraist tongure tal nigi dongwo ol waminga i gul inaminga mere yali haya imua.

6

Aposel hobi gul oun dongwo ire, ire ha maing honagi ol wangwo ha

¹ Ena God pirari pare ol wai ol na tongwo ha pinga i i bangi olekio. Yu olekinana dire na God kina honagi obilga ipire sirin bol ni tominua.

² God ha yu di emiraya hon kero.

“Pirari pare ol wai ol ni terala dire nu ke ni tega haung sirin bonga piriwa. Te ari hobi sigare kule u wai nama diga haung aki di ni teiwa.”

Ais 49:8

Dungwo ha i omaga weni God pirari pare ari hobi ol wai ol na tongwo inaminga haung

mominio, te God ha di engwo i nima omia, omaga na aki di na tomia sigare kule u wai naminga haung mominge. ³ Arihobi na honagi ol waminga i ha maing a i si wanangwo niggi de pirikinama dire wai pire wine ole ol ware ari hobi ha maing hol ware wabo si tekinamna dire ominua. ⁴ Ol wamingiwe, ari hobi na God honagi ari momia di pinama dire honagi wine ole oli omingere kura talime tal oun dongwo na au sungwo i bol haure oli ominua. ⁵ Ari hobi na sire, na i halabusi olere, mu dire kura ha di na tomio, te na honagi bir ominga i ul ogolo paikire homena ami di mole ne yona ala ekiminua. ⁶ Na nomani bir pangure amane mole, ari miling pir tere, honagi bol haure ominga i, God honagi ari mominga maing ari hobi na han pa dimua. Te God Kwiang na yona wu bimio, te ari hobi pirari pare yona milna tominga i, God honagi ari mongwo pamia di na hamua. ⁷ Te ha weni mere di waminio, te God yulang na mominga bani ungure i tibi oliminga i, ari hobi na God honagi ari mongwo pamia di na hamua. Hangure amane dime dire mole ol waminga ipire, ari hobi na sire gale tal digan ol wanua di na tenangwo ana weni hol i God kula na tongure are, ana holo hol i God kuman na tongwo kine ire waminua. ⁸ Ari tau na hana awala gangure, ari tau na digan moma di na hamua. Te ari tau ha di mere si na tongure, ari tau demini ol na tomua. Ha pangwo kara di tibi oliminba, hasu hong yal moma dire ol na tomua. ⁹ Na kul taing moma di na hamba, tal ol waminga guna hana i ari para pimua. Te ari hobi na sungure goma di hamba, ya mominga hanua.

Te God na nimni mole u wai naminga pire gauna gul na tomba, God na si gonama di pirikimua.

¹⁰ Yu ongure piminga oun domba, u wai ominia dire milna pangure wai pire mominua. Mole yal bina mongwo meri moma di na hamba, ha maing memini ari hobi di tibi olimingere a i si wangwo hobi u wai omua. Ha maing memini miki weni na mominga bani dimba, ari hobi na yal bina momia ha memini pirikima di na hamua.

¹¹ Korin enominga hobo, na yona milna ni tere ha memini di ba bole di ni tominua. ¹² Na yona milna ni tominba, ni na kina pana gale yona tani erabilga pire yon milni na tekinua. ¹³ Na nan kul ega mona di pire di ni teiya, yon milni na tere pana gale na tengere yona tani erabilga pire yon milni na to.

Nan ari God oo ke pangwo mominga ha

¹⁴ Ena Yisas gol na tere ol wai ol na tongwo ha i pir sina ekungwo hobi nin memini ta pamia, honagi onanga i yalhobi kina guwa sire u tani hoyo. Au dungwo si bongwo kina i tani olangwo panamo? Ta paikinamia. Paikinangwo mere tal dime dire ongwo hobi, tal nigi dongwo ongwo hobi kina i tani ole pana ganangwo panamo? Ta paikinamua. ¹⁵ Te Kraist Seten kina u tani pire pana gamo? Ta galkimua. Te Yisas gol na tere ol wai ol na tomia dire a i si wangwo hobi ari yamoni mongwo hobi kina si daule mole, ha di yuwo ya ol pire pire monangwo pamo? Ta paikimua. ¹⁶ God maa e terala dire bling mining oo kengwo i so gal bala hulu bling mining oo kina kunung kunung dimo? Ta dikimua. God bling

mining oo iwe, nan pir tominga hobi gauna dimia yal i na yona wu bimua. Dungwo ipire God ha yu di emia.

“Na yalhobi kina si daule molere pana galabilua. Gale yalhobi maa e tenangwo yal na nan molalio, te yalhobi na nan gamnahobo monamua.” *Lev 26:12*

¹⁷ Yu dire God ha ta yu dimia,

“Tal nigidi dongwo ol wangwo hobi pana galkire, aidole, u kwalin ta po. Nanga nan gumana pule ire u tani nabilua. ¹⁸ Nabilgere na nabin molalio, te ni wana auna tani monanua.” *Ais 52:11*

God talhan para weni hobang momia. Mole ha yu di emua.

7

¹ Enambi hobo, God nan kina u tani pire pana galabilua dungwo ha i para muru ana kere e na tomia. Tongwo ipire tal nigidi dongwo ol waminga kwiana gauna gama engwo i bigi si wai olimno. Olere, tal nigidi dongwo hon olkire tal dime dire onamna dire, God kulung pir tomno.

Korin ari hobi nomani si kulu sungure Pol wai pungwo ha

² Yon milni na to. Yal ta tal nigidi dongwo ol tere, tal gogo ol tere, bal tere taling tol di nekiwa.

³ Nekiba, ha i dire isime e ni tegere gai gonana dire ta dikiwa. Milna ala pania, ni na kina gonamin mo, hon monaminga i ta mamia, Kraist pir tominga ipire yona tani eminua. ⁴ Ni yalhobi nega dire God ha dungwo a i si ware doling bonana di piriwa. Di pire ni hani awala galiwa.

Kura talime u na au simia sibil dinangwo pamba, ni monga pir ni tere yona imaulung ware, milna pangure ol moliwa.

⁵ Hongebe Masedonia probins pi pa dire kura talime u na au sungwo i wai sima di piriba, hon u na au simia gauna bugu ta dikimua. Talime oun dongwo miki weni u na mominga bani umia, ha bolbin di na tongure milna giri gominua.

⁶ Gominba, God milna olba sire monaminga pire yona wu bilere a ura di na tomia. Tere yal Taitas bai nu si na mominga bani olungure wai piminua. ⁷ Yal i nin ungwo taman. Ni ol wanga maing di tibi ol na tongure yona imaulung ware wai piminua. Yal i ni na gumana harala di pire mole milna pir na tenio, te ha diga mining aki di na terala dire monua di na tongure wai piminua.

⁸⁻⁹ Ena na pasi homa bol ni tegarai milni gul simba, na nomani si kulu sikiwa. Pasi bol ni tegarai ni yalhobi hanere, haung ta milni gul simua dungwo i pirere, na para milna gul sinamba, milna pangure moliwa. Ni milni gul sungwo ipire na milna ta paikiwa. Milni gul sungure tal nigi dongwo onga i aidole nomani si kulu singa ipire milna pamua. Milni gul sungure nomani si kulu singa i God hanere wai pimia. Na pasi bol ni tega i, ol gogo dal ni tere ta bol ni tekiba, a yo te ni tere bol ni teiwa. ¹⁰ Na ari milna gul sungure God wai hangwo i nomani si kulu sinaminga God si hon e na tenangwo sigare kule u wai naminga pamua. Ayo, pangwo ipire ara nigi de piname? Nan nigi de pinaminga paikimua. Paikimba, ganba memini pangwo meri milni gul sungwo i gonaminga hol i tibi ol na tomua. ¹¹ God

ni milni gul sungwo i mol pai wai onangwo hol i tibi ol ni tomia hangiwe. Hangere ni yalhobi amane monua di pinaminga pire ha nega dire di ba bol na tenua. Pasi bolga kere ganulun dire pir na tere tal nigi dongwo ongwo yal i gintani ha hol ol tere pring tenua. Tenga i ni yalhobi pring pai ni tekima di piriwa.

¹² Ena na pasi bol ni tegarai yal ta tal nigi dongwo ongwo i pire ta bolkirawa. Te tal nigi dongwo ol tongwo ingwo yal i pire ta bolkirawa. Bolkiraba, ni yalhobi yon milni na tenga maing God omeling bani pir po sinana dire bolirawa.

¹³ Bolgere kere pire tal nigi dongwo i aidole nomani si kulu singa i na wai pire yona imaulung waiwa. Na nan yona imaulung ta wakia. Ni yalhobi yal Taitas miling panama dire di gon gan ol tenga ipire na milna pamua. ¹⁴ Na Taitas Korin yalhobi nin nega dire honagi oli pire pir tomua ditere hani ayuwo olga i pirari gumana homua. Hongure na haung haung ha pangwo weni kara di ni te moliwa. Molga meri na Taitas ni yalhobi mol pai wai onga maing di tega i ha weni kara diteya, nima omua. ¹⁵ Ongure Taitas u ni monga bani unguere ganulun dire pana gal tere diga ha yulang ki bole wine onga ipire Taitas yong miling ni te i ongwo ongwo omaga ere ya ni te momua. ¹⁶ Yu onga ha i na pir ba hole isine dire ha hon diralga wine onanga pamia dire wai pire moliwa.

8

Kraist pir tere Kristen monga hobi enin ta aki di tenanga ha

¹ Ena God pirari pare Masedonia probins ha maing oo tabil tabil ol wai ol tongwo ha i pinana di piria, mol pai ongwo maing di ni teralia piro. ² Kura talime tal oun dongwo u yalhobi mongwo bani au simba, sungwo i tamamia dire, moni talhan miki a nekimba, pirari pare moni tau i ku bole God kul engwo ari Yudia ke pangwo hobi a siribi sire tomua. ³ Tongwo i tani ta tekimia. Nin aling bani dungwo meri tere, te tau pirari pare para tomua. ⁴ Tere God kul engwo ari Yerusalem malgi mongwo hobi aki di terala dire moni yulang bole maule tomua. ⁵ Tongwo i tani taman. Ari hobi homa nan aule i pi God aling bani erala dire wara kemio, te emgi God grang wine ole na ere aki di na terala dire wara kemua. ⁶ Kengwo ipire yal Taitas moni i ku bongwo honagi homa kebering hole ni monga bani ongwo meri ure yu onangure wine ole moni i kul bol tenana dire yulang boliwa. ⁷ Ni yalhobi singaba muru monia. Molere nomani bir panio, God kara ongwo pamua dire pir tere a i si wanio, yon milni kara na te uning sinua. Singa i sire aki di terala dire yulang bonua. Bonga ipire menang gongwo hobi miling pir tere moni pirari pare aki di tenana di pire diiwa.

⁸ Ena diga ha i krehaman ta di ni tekiba, ari ganba banta nega dire ari tau aki di terala dimua diga ha i, arihobi yona milna tominua dinga i, aki di ten mo, onanga hanere, ha pangwo dinua, di pirala dire, di ni teiwa. ⁹ Yal Yisas Kraist pirari pare to bir hole a siribi si na tongwo maing para pir po sinia. Yal iwe, talhan para weni hobang yal momba, aidole ni yalhobi hamen tal para para a

nere singaba para para monana dire ya ime u ari pire yal bina mongwo meri mol tere momua.

¹⁰ Na ha gogo dinamna wai pinan mo, pirikiran mo, piro. Ni Korin yalhobi moni i ku bole ha maing pungwo ari menan gole Yerusalem kepangwo hobi tenaminua dire me erin ta ha bling i tibi oliniraya. Moni haya maule na tekinia, yulang bole maulingere tenaminue. ¹¹ Tenaminia homa dinga meri omaga moni wine ole maule te pisolo. Homa yulang bole dinga meri omaga ereyu yulang bole moni maule te olingere uning si monaminue. Omaga moni tau ani bani dungwo meri te olo. ¹² Ni yalhobi nin aning bani dinangwo mere meri tenanga, God nin anongwo meri tomua di hanere wai hanamua. ¹³⁻¹⁴ To di ni tegiwe, emgi oli nanga oun denama dire omaga moni hon ere wa dungwo haung monia tenana dire diiwa. Tenanga, ni yalhobi gin ta moni wa dunanga haung ere aki di ni tere ni tenangwo pangwo ipire diiwa. Tenangwo pring mong ni tenangwo wa ma di nere monanua. ¹⁵ Monanga ipire ha maing ha yu di engwo pamia,

“Yal ta homena taporal ingwo yal i nere miing omba, ongwo meri homena obilga ingwo yal i ere nongure miing ongwo meri omia, menan gole homena ta wa dukimua.” *Eks 16:18*

God honagi ari tau Korin malgi unamua, dungwo ha

¹⁶ Na yulang bole aki di ni terala di piriga meri God yal Taitas yong wu bungure ere yu aki di ni terala di pimua. Pungwo ipire na milna pangure God wai pir teiwa. ¹⁷ Na yal Taitas sirin bol tega

i honagi ha dinga i olalua dire wai pimua. Pire nin nomani si pungwo meri pire ni monga bani urala di pimua. ¹⁸ Yal Taitas tani ta nu si olekia, Yisas ha maing di tibi olungure Yisas pir tongwo ari hobi haang awala gangwo yal ta kina ereho nu si oliwa. ¹⁹ Olga yaliwe, na kina wanama dire, Yisas pir tongwo arihobi yal i i tibi olungwo momua. Mongwo yal i na kina God haang di tibi olimingere ari haang awala ganamio, te awai honagi olere Yerusalem ari menan gongwo hobi homena nenangwo pire moni i ku bonaminga i hanere pir po sinama dire wa i ominua.

²⁰ Taitas yal i kina ware moni i ku bonangwo ni yalhobi Pol moni nin nomua dire nigi de pir na tekinana dire yasuri nu si oliwa. ²¹ Na tal wai mere olga i, God nin maulung bani ta olkiba, ni ari monga mauna bani para ol walalga hanana dire oliwa. ²² Olere yal su homa bai nu siga bani enambi ta ere hon bai nu sigere pi hol simua. Hon bai nu siga yal i mol pai ongwo wai pam mo, nigi dom mo, dire haniba, ari para weni aki di terala dire wara kengwo hanere nu si oliwa. Olga yal iwe, ni ol wanga maing di ba bol tega pirere wai monga pai dimia di pire nala dungure nu siiwa.

²³ Ena yal Taitas iwe, na kina u tani pire ni yalhobi aki di ni terabila dire honagi tani obilga yal momua. Te Taitas kina ereho nama dire nu siga yal su i Yisas pir tongwo ari oo tabil tabil i para u ku bolere yasuri i tibi olungure momua. Molere, Kraist haang awala galala dire honagi ol momua. ²⁴ Momia ya su hobi u ni monga bani pa dinangwo pana gal to. Tenanga Yisas pir tongwo ari oo tabil tabil i, ni monga maing di

tega pungwo i, owo, Pol ha dungworai ha pangwo dungwo pamua di pinamua.

9

God pir tongwo arihobi pirari pare tal tau yamoni tenangwo ha

¹ Ena God kul engwo ari Yudia mongwo hobi aki di tenamna dingere i ku bolga i, hon nomani si pire moni i ku bonana dire na ha i gobari di ni teralga paikimba. Ni yalhobi nin aki di terala dire wara kenga piriwa. ² Ni yalhobi tal yu onua digere Masedonia ari hobi hani awala gamua. Ni me erin taniga molere aki di teralua dire kwi ol monua dire Masedonia arihobi di tibi ol teiwa. Ni yalhobi moni i ku bonaminua dire yulang bonga ipire Masedonia ari miki moni haya i ku bomua. ³ Ni yalhobi onanga ha diga i ya ime sinangwo gai golala dire yal sui tai dire hobi nu si oliwa. Olgere honagi i ol wai sinangure gai golkirala di piriwa. ⁴ Piriba, Masedonia ari tau na kina ereho ni monga bani unaminga moni a non ol ekinanga, ha diga i mining ya manbi sinangwo ni na kina ereho gai gonaminga pamua. ⁵ Pangwo ipire moni tenangere a non ol ere monama dire ya su hobi bai nu siwa. Sia na emgi u pa diralga gin i moni ana bani enanua. Enangiwe, ere ni yalhobi nin nomani si pinanga meri tenanga pamua. Na kura ha digere tenanga paikinamua.

⁶ Ena piro. Yal ta homena yuung obilga yanangwo obilga bonangwo nenamua. Te yal ta homena miki yanangwo miki bonangwo bule nenamua. ⁷ Nenangwo ipire ni yal tan tani homa

moni tal bir yu teralua di pinga meri to. Nigi de pire yon ki enangwo tekio. Milni panangwo wai pire to. Yu tenanga God ni hanere yong miling ni tenangwo pamua. ⁸ God ni yalhobi talhan tau a nenanga meri kunung pire ni tere tau ni te hobo kunamua. Hobo kunangwo i ari talhan dikanangwo wa dunangwo hobi aki di tere tenanga pamua. ⁹ Yu onanga ipire ha maing buku ha ta yu di emia,

“Ganba ari yal ta pirari pangwo yal momua. Mole ari talhan a nekungwo hobi aki di tere tomua. Tongwo tal i aine aine ya te monangwo monamua.” *Sam 112:9*

¹⁰ Ena God homena miling yangwo yal i miling tongure yamio, te homena nongwo yal i homena tongure nomua. Yu ongwwo meri God ni yalhobi homena miling ni tenangure yarere aang denangwo bule nenanga, kunung pire ni tenangwo dinamio, te ni te hobo kunangwo pirari pare ari tau tenanga dinamua. ¹¹ Tenanga God wai hanere tau ni te hobo kunangwo inanua. God habang habang talhan miki weni ni te hobo kunamia, tau nin nere tau ari tere nenanga pamua. Pangwo ipire moni na tenanga ari hobi tenaminga inangwo miki weni ni hani awala gale God maa e tenamua. ¹² Talhan tere honagi onanga i, God kul engwo hobi tani aki di tenanga taman. Inangwo hobi aki di tenanga ipire God maa e tere tere moli nangwo pamua. ¹³ Ni yalhobi moni aki di tere honagi onangiwe, mol pai onga maing wai pangure, Kraist ha dungwo pir sina ere awai honagi onanga i, ari hobi hanere God maa e tenamua. Te pirari pare moni ari hobi

aki di tenanga i hanere God ere maa e tenamua. ¹⁴ Tere God pirari pare to bir hole a siribi si ni Korin hobi ni tomia, Yerusalem tenga hobi sine sire pai ongwo ipire, ni harala dire yong miling ni tere, God aki di ni tenama dire sirin bol tenangwo pamua. ¹⁵ God nin Wang na tongwo i to bir hole a siribi si na tomia, wai pir tomno.

10

Ari tau aposel hobi ha yong i tomba, Pol han gogo dangwo ha

¹ Ena na Pol molia. Molere na nan ha diga i pir tenana dire ni sirin bol ni teiwa. Tere, yal i u na mominga bani ure sime mole omba, pi banta pire pasi bole hamil ha si na tomua dinga i na di na tenia. Tenga i na molere sirin bol ni teiwa. Terere, Kraist nin haang awala galikire, milna pir na tere ha dungwo meri na ere yu sirin bol ni teralia piro. ² Na ni monga bani ure kura hol si ni tenama dire wara kekio. Yal ta na ganba baniya memini pangwo meri wine ole honagi omua di na tongwo yali mongwo bani pire kulung pire han uning si olalo? Ta olkiralia. Ha dinangwo mong di tere kura hol si teralga pamua. ³ Nan ganba ari mominba, ganba ari nomani si pungwo meri wine ole ha maing honagi ole God kiang hobi kina kura bolkiminua. Kura bominga gwal amingiwe, ganba ari memini pangwo kura gwal angwo meri ta akiminia. ⁴ Kiana hobi hamen hul eri holo holo i u bobo sire nimni mole mongwo meri mon-amba, God kura gwal na tongwo i nin Kwiang ha maing buku kina dimia a ire naminga sire

isusu ol tenaminua. Tere ari tau ha di wangwo i ari hobi pir tomba, na God kura gwal na tongwo i, a i ware hasu di wangwo i memini di ba bol tenaminga gai gonangwo pamua. ⁵ Ari tau mole ari hobi God mongwo maing pirikinama dire ha kuria miling pangwo ha dima dire di wangwo hobi, na God kura gwal na tongwo i, nin Kwiang ha maing buku kina dimia a i ware memini di ba bol tomingere gai gonangwo pamua. Ari nomani si pungwo ha para weni Kraist grang wine onama dire memini di tibi ol tominua. ⁶ Ni yalhobi Kraist grang wine ol te pisolanga, tau grang wine olkinangwo hobi tobo nigi dongwo inangwo pire ebir si tenamna dire kwi han mominua.

⁷ Ena ha i para di ba bomia pirikino? Yal ta na Kraist grang wine ole diiwa dinangwo yali, na para Kraist grang wine ole diminia, na diminga ha i yal i nin ebir si piro do. ⁸ Na Kraist yulang na tongure ire honagi oliwa di waga i, moning di waiba, gai ta golkiwa. Ni yalhobi u susu nana dire yulang ta na tekimia. Sigare kule u wai nana dire yulang na tomua. ⁹ Na pasi bol ni tegiwe, ganulun dire bol na tomia di pirikina di piriwa. ¹⁰ Yal tau mole, Pol pasi bongwo i krehaman ha oun dongwo di na tomiba, nan mominga bani ure grabeling oun dom mo, nimni molkirere ha ta di na tekimirawa, di na tomua. ¹¹ Tomba, na pasi bol tega ha ire u mala mole di tega ha ire dire, ha suri u kunung omua dire yal hobi di to.

¹² Yal tau nan nomani bir pangwo molia tal ta olgere ari hana awala gamia di pungwo hobi na kina kunung molia hano dikiwa. Yalhobi nin tal ol ware nomani si pungwo i ebir si pire

wai pama di pire ol wamua. Ware du haungwo meri momua. ¹³ Momba, na iwe God na honagi onama dire yulang na tongwo meri wine olga i nan nomani si pire ebir si pirega obil wai pama di piriwa. Piriga ha i honagi hol bani ni monga bani ure oliwa. ¹⁴ Olere, ni yalhobi ni kene ole kemiliwa diga i, God na honagi onama di pungwo meri olkio? Oliwa. Olga i, hongebe ara ni monga ure Kraist gol na tere ol wai ol na tongwo ha i di tibi ol ni tongwo pine? Na nan di ni tega pinua. Pinga ipire, na nan kene ol ni teiwa diga i, ha pangwo kara diiwa. ¹⁵ Yal tau ni monga bani ure ha nir si ni tongwo i, na nir si ni teiwa dire hana awala ta galkiwa. Galkiba, ni Kraist pir tenga i nimni monanga pire honagi olio, te nimni monanga, God na onama di pungwo meri ol ni tega i, ari hobi Pol God honagi yal mongwo pamia di na hanamua. ¹⁶ Hanangure na pi ari wiyol mobin hol mongwo hobi Kraist ol wai ol na tongwo ha i nir si teralga pire wine onangwo pamua. Onangwo i yal ta onangwo na siker maule oliwa diralga paikimia, na nan ol i nalga pamua.

¹⁷ Pangwo ipire ha maing buku yu di emia. “Yal ta na nan honagi nega dire oli pire pir teiwa dinangwo yal i nin haang awala ganangwo paikimia, God tani yulang na tongwo honagi olga ipire God nin haang awala ganangwo pamua.”
Jer 9:24

¹⁸ Yal ta nin haang awala ganangwo God hanere wai moma di hankinangwo pamia, God yal ta haang awala ganangwo God yal i hanere wai moma di hanangwo pamua.

11

Hasu ari aposel tau mole ha di wamba, Pol maing di tibi ol tongwo ha

¹ Ena na nan hana awala gale ha gogo diralga pir na tenan mo, piro. ² God ari kul engwo hobi kene ol tegere na wai hanama di pungwo meri ni yalhobi na ere yu ni kene ol ni teya nabin tani molia, na wai hanana di piriwa. Pirere, ama biame omeling haung gole mongwo yal ta nu ke tega meri ni yalhobi ereyu omin haung gole mongere Kraist nu ke ni tenama dire na yulang boliwa. ³ Seten onba yong sina pire kwiana moya al Ib kraung sungure bol yangwo meri yal ta ni yalhobi kraung sungure bol yare Kraist mobin hal wa tenanga pangwo ipire na nomani si gogo daliwa. ⁴ Talongwo nomani si gogo dalie? Yal tau ni monga ure, na Yisas wa di ni tega ha i pisole, yalhobi Yisas haang dalga meri dale ha ta nir si ni tongure yol e pire tenia. Tengere, na nomani si gogo daliwa. God Kwiang ire, Yisas gol na tere ol wai ol na tongwo ha ire dire, ha suri pisole kwia ta ire, ha ta di wangwo i ire dire, pir tenua. ⁵ Tere aposel momua dire haang awala gal wanga na wa gol tega hobi ha nir si ni tongwo i, na ha nir si ni tega i a ime ta olekimua. ⁶ Na ha di kulang pare dikia, nuguna don kekimba, ha maing nir si tega i, ha weni meri pangure nir si ni teiwa. Ha maing memini ta ta para weni di ba bol ni tega pire hanua.

⁷ Na nan hana a ime olere ni yalhobi u wai nana dire ha nir si ni tere tal ol waga i olga paikimo? Mo tobo na to dire hong dio? Ta dikiwa. ⁸ Dikiba,

ha maing nir si ni tere honagi ol ni tega i, tobo ari ganba banta ke pare Kraist pir tongwo hobi pirari pare aki di na tere na tomua. Na tongwo i, yalhobi gaubi honagi ta ol tekiba, ni yalhobi u wai nana dire moni kuni tani neiwa. ⁹ Nere ni monga bani moliba, moni wai sungwo gin i ni yalhobi moni na tenana dire hong di ni tekiya. Masedonia ari ha maing pungwo hobi haung haung moni i ure na tomua. Tomia ni yalhobi homa moni na to dire hong dikiga meri emgi ta ereyu hon dikiralua. ¹⁰ Na hasu dima di pino? Kraist na ha pangwo dinama dire ha i nomani sina emia, Griki ari para weni pinamia. Emgi moni ta wa duralga haung ha maing nir si tega hobi hong dikiralga pangwo i pire ha kara di nima oiwa. ¹¹ Talongwo yu die? Yona milna ni tekire gai gonana dire dio? Ta dikia. Yona milna kara ni tega i God para han pisolimue.

¹² Ena na tal yu ol wagiwe, aposel momua dire haang awala ganba hobi Pol honagi ongwo meri oliwa di mere si na tenamba, yalhobi moni na to di wamia, na di mere si na tekinangwo pamua. Na nan nega dire honagi oli pire pir teiwa dire haang ayuwo olkinama dire ol waiwa. ¹³ Tal yu ol wangwo aposel hobi iwe, hasu ari momia aposel weni ta molkimua. Molkire honagi ongwo i kela kule ol ware Kraist na bai nu sungure oliwa di wamua. ¹⁴ Wangwo meri Seten hon pol kule u God kwia ensel nabilungwo gobere ongure ari tau ha weni dima dire bol yare pir tomua. ¹⁵ Tongwo ipire Seten honagi ari hobi pol kule u God honagi ari mongwo meri molkinamo? Monangwo kunung bemua. Bemia nin ol wangwo

meri God tobo kunung pire tenangure gul bir inangwo pamua. Pamia nan ganulun dire ha i pir tekimno.

Pol aposel honagi oli pire gul oun dongwo ingwo ha

¹⁶ Ena na ha homa digarai hon diralia. Na du haure du ha di wama di hankio, diiwa. Diiba, na du haumua di pinanga, Seten honagi ari hobi du ha dungwo meri na du ha obilga diralga piro.

¹⁷ Na ha diga i Kraist grang wine ole dikia. Na hana di yuwo ega i du ha dire diiwa. ¹⁸ Diiba, ari miki weni ganba tal olga wai pamua dire nin haang di yuwo engwo meri na para nan hana di yuwo eralia piro. ¹⁹ Ni yalhobi du haungwo yal i wai pir tenia nomani bir pange. ²⁰ Pania, yal ta ni honagi olo dire nu si ni tomba, wai pir tenio, homena na to dungure gogo ala kule tenio, bal ni tomba, wai pir tenio, isime e ni tere pauni di dagi simba, wai pir tenue. ²¹ Ni ol wanga meri na nimni molalga ere yu ol waralba, nimni molkia gai goliwa.

Yal ta na ganba tal ol waga i wai pamua dire, nin haang ayuwo olungwo meri na ereyu olalga paikinamo? Para panamia, du haure diralga piro.

²² Yalhobi Hibu yal mominua dimo? Na para moliwa. Te yalhobi yol Isrel yal momo? Na para moliwa. Te yalhobi Ebrahim gang momo? Na ere para moliwa. ²³ Te yalhobi Kraist honagi ari momo? Na du haure diralia, na Kraist honagi yal mole honagi oun dongwo ire oliwa. Yalhobi halabusi gin taniga pamba, na haung miki paiwa. Arihobi yalhobi gin taniga simba, na gobari weni

na simua. Yalhobi gin taniga golala di omba, na moni moni golala di oliwa. ²⁴ Hamen haung ana hol pai muru Yuda ari hobi ha hol ol na tere, na mobina bani kuba ten gin suitai dire ire, nain ire, bolo na simua. ²⁵ Yol Rom hobi haung gin sui tai dire han dulagi na simio, te gin taniga hulu kuba na simio, te hamen haung sui tai dire sipi bani ware sipi hulu sungure na nir ala oiyo, te hamen haung sutani na nir bani kuba si mena wiwa. ²⁶ Na ha maing nir si terala dire ire u holo holo waga i nir na sinangwo sikimio, nona pangwo tau hol bangi nu mole kura kigi ole na sinangwo sikimio, na gamnahobo Yuda ari hobi nin wi na sinangwo sikimio, ari wiyol hobi na sinangwo sikimio, te tau malgi hobi na sinangwo sikimio, te dimingul sina ering gobo waga i na sinangwo sikimio, te sipi bani waga i nir na sinangwo sikimio, te gamnahobo hasu dungwo hobi na sinangwo sikimua. Haung haung tal oun dongwo u na au sungure wa moliwa. ²⁷ Na honagi oun dongwo miki weni ol waiyo, haung miki weni ul ogolo paikio, nir homena mena gole wa duiyo, na haung miki hol bangi oga oo ya, homena ya, gal dikimua. ²⁸ Tal olga han diga i obil taman. Na kenbe kenbe ari Yisas pir tongwo hobi nimni molkinama dire pir oun deiwa. ²⁹ Te yal ta nimni molkinangwo, na para nimni molkiralio, te yal ta ari hobi kraung sungure tal nigi dongwo ongwona hanega milna gul simua.

³⁰ Ena na nan hana di yuwo eralga, nimni molkiga tal i di ba bol ni teralua. ³¹ Yal Yisas irang God maa e tere tere mominga yal i hangure na

hasu dima di pirikimua. ³² Na Damaskas malgi molgiwe, king Aretas yal tau Damaskas kene olo ditongwo yal i na han sirala dire malgi u egere holo holo i nu momua. ³³ Momba, yal tau na gal gire i pi u bangi mulere, na han hol are pia si mena olungure ere oiwa. *Ap 9:24-25*

12

God Pol kuu ha miki weni di tongwo ha

¹ Ena na hana di yuwo olalga aki di na tek-inamba, olalia. God tal ol na tongure ha memini kul si pangwo i pir po sio, te kuu haniga i di tibi ol teralia piro. ² Kraist pir tongwo yal ta hongebe me erin ana holo holo kebena sui sui dire mongure, God aki di pi hamen galeng sina ta i engure momua. Mongwo iwe, kuu hanere wam mo, yamoni ware ham mo, pir kun olekia God nin pimua. ³ God yal i aule i pi hamen galeng sina Paradais ani engure momua. Mongwo iwe kuu hanere nomani sina i pi mom mo, gauna para pi mom mo, pir kun olekia, God nin pimua. ⁴ Ena pi molere ha ta ta dungwo pimba, di tibi ol tenangwo paikimua. ⁵ Na hamen bani ongwwo yal i haang awala galalba, na nan hana awala galkiralua. Galkiralba, na nimni molgire digan molga maing obil di ba bol ni teralua. ⁶ Na nan hana awala galalga, du haungwo yal tau du ha dungwo meri ta dikiralia. Ha weni muru di tibi olalua. Olalba, ol waga maing ya, ha di tibi olga maing para pirere hana pinangwo i wai pamba, hana moyu omia di pinangwo paikimua.

Hai kirane miling nongwo Pol gaung bani sungwo ha

⁷ Ena yal ta hamen bani omua digiwe, na moliwa. Molgere God tal bir weni i tibi ol na tongure hanere ari na hanama hanama dire ol waralba, God nibil ta na tongure ol moliwa. Molere na nan hana awala galalba, Seten gintani ure ni nibil onua di na tongure gai gole hana awala galkiwa. ⁸ Galkire gin sui tai dire, God nibil olga i i ole na to dire hong di teiwa. ⁹ Teiba, God ha mong yu di na tomia, “Na pirari pare yulana ni tegere inga i para kunu bemia, hon sirin bol na tenga i paikimia. Ni nimni molkinba, honagi yulang bole ongiwe, ni hanere God yulang bir pama di hananua,” dire God nin di na tomua. Tongure Kraist yulang kene ol na tomia di pirala dire, nibil olga i pir oun dekire milna pangure gun ere moliwa. ¹⁰ Kraist honagi ol tega ipire, nibil olio, ari gauna ha simio, tal oun dongwo u na au simio, arihobi na sire gale ol gogo dal na tomio, honagi olga i oun domia gauna gul iiwa. Iiba, milna pamia. Nimni molkire honagi olkiralga pamba, God yulang ire nimni mole oliwa.

Pol Korin arihobi pir tongwo i nimni monama dire krehaman tongwo ha

¹¹ Ena ha yu diga i du haungwo ari du ha dungwo meri diiwa. Diiba, ni yalhobi hasu di wangwo ari pir tenga i na du ha dinama dire pir tenea. Tere na hana di yuwo olanga pamba, olekinua. Na kultaing molalba, aposel momua dire haang awala ganga hobi mo hora kule na hana a ime olekimua. ¹² Aposel molga ipire ni

monga bani honagi olga i, ni pir tenana dire na nimni mole kwi ole ole oli oiwa. Olga honagi iwe, tal gumang hon dongwo olga hanio, tal nimni mongwo olga hanio, God nu ke na tongure olga hanere bukuninua. ¹³ Ari Yisas pir tere oo tabil tau ke pangwo hobi honagi wai ol tere ni yalhobi ni han uning si olio? Honagi wai para ol ni teiba, honagi taniga ni yahobi gaun bani talta aule nerala dire sirin bolkiwa. Sirin bolkiga i pring pamia kri di ole na to.

¹⁴ Gin sutani ni monga bani uga haniraya, omaga hon uralga meri piriwa. Uralga moni na to dikiralua. Na moni na tenana dire ta huralia, nimni mole Kraist pir tenana dire uralua. Gir hobi moni homena wa dure irang aang aki di tongwo memini ta paikimua. Te irang aang hobi homena talhan wa dure gir hobi aki di tongwo pamua. Pamia na ni nabin tani molia, aki di ni teralga pamba, ni wana auna hobi aki di na tenanga paikimua. ¹⁵ Na ni yalhobi aki di ni tegere u wai nana dire na nan moni a siribi sire talhan tau bring siralua. Moni obil taman. Na nan nomani gauna para ni te uning sirala di piriwa. Pire, yona milna kara ni teiba, ni yon milni obilga na tekinano?

¹⁶ Diiba, yal tau yu di na tenania, “Pol na mominga bania ure, moni na to dire hong dikimba, homena ya, gal kul bring sungwo i moni makena ire bring sime? Nan bal na tere moni kuni ire bring simua,” di na tenanua. ¹⁷ Tenanba, na tal ole ni moni iye? Na bal ni terala dire yal tau bai nu sigere ni monga bani ure bal ni tomo?

¹⁸ Yal Taitas ni monga bani po dire yulang boliwa.

Bolere yal ta Taitas kina ereho po dire bai nu sigere umua. Ure yal Taitas bal ni tomo? Tekimia hankino? Taitas na kina yona tani ere hol tani doling bolkibilo? Bobilua.

¹⁹ Na omaga ha diga i, na nan hana awala gale ha di olba bol na toma di pino? Yu di pinga i paikimia. Yahuna hobo, Kraist na yona wu bungure, ni yalhobi ha maing pir sina ere a i si wana dire, God maulung bani ha i di ni tere, a yo te ni teiwa. ²⁰ Na ni monga bani uralga tal ol wanana di piriga mere olkinanga tene han nigi de irala di piriwa. Te na ere onama di pinga meri olkiralga nigi de pir na tenana di piriwa. Na uralga, ni yalhobi bolbin dire yon ki ere, yon ering mole ha hagu sire dire, nin gaun obil milni pir tere, ha yong i tere enin ta gaung ha si mena olere, ari na hanama hanama dire, eang dire, kulu si ware, nomani tani ekire, sihonere ol go dal inanga haralua. Hanere ganulun diralga pangwo ipire di ni teiwa. ²¹ Tere na hon ni monga bani uralga God ni guman bani na hana a ime olangwo mere piriwa. Pirere, homa tal nigi dongwo ol wanga hobi, yal ta eungbi wou sire, al ama irala dire yon inaning girungure ol wanga i aidole, hon olkiralga di pire nomani si kulu sikinia, na piralga oun denangure haini meralga mere piriwa. Piriga ipire ni tal onga i aidole hon olkiralga dire nomani si kulu sinana dire pasi bol ni teiwa.

13

*Korin arihobi Kraist pir tongwo i tere nin gaung
kene ongwo ha*

¹ Na haung su homa ni monga bani uga hangarai omaga hon uralga gumana hananga mere piriwa. Ha maing buku yu di emia, “Yal ta tal nigi dongwo onangwo, ha di mere si tenangwo, yal su mo, yal sui tai dire ha mining aki dire, grang u tani nangwo ebir si tenangure gul inangwo pamua.” *Diu 19:15*

² Ha yu di engworai kina mole tal nigi dongwo ongwobi hobi ire, ari tau para ire dire awa ha di ni tega pinga ha irai, omaga hon banta moliba uralga ure ni han uning si olekiralga gul inanga pamia piro. ³ Kraist na yona wu binangure diralga pirere, owo, Pol Kraist honagi ari mongwo pamia dire pir na tenanua. Kraist ni monga bani u tibi pi ni tere a yo te ni tongwo i yulang paikimo? Pangwo han po sinua. ⁴ Kraist gongwo haung iwe, yulang ire ari hobi isusu ol tekimia, mining bolo mole yal ta nimni molkungwo meri mongure si gomua. Gomba, hon airungwo haung i nimni mole yulang bir ire aire momua. Kraist nimni molkungwo meri na para nimni molkiba, ni honagi ol ni tegiwe, God yulang na tomia Kraist u na si daulungure nimni mole honagi obilua. ⁵ Kraist gol na tere ol wai ol na tomia dire pir tenga i, pir sina en mo, ekin mo, suang i hano. Kraist Yisas yona wu bimia di pirikino? Pirikinanga ha i pir sina ekinua. ⁶ Ekire, na ha i pir sina emia, suang i haminua di pinanga mere piriwa. ⁷ Pirere ni yalhobi pire tal nigi dongwo olkinana dire God sirin bol teiwa. Na honagi olga i wai pamia di hanama dire God sirin bol tekiwa. Tekire na honagi olga paikimua di hanamba, ni yalhobi tal dime dire ol wanana dire God sirin

bol teiwa. ⁸ God ha weni mere di na tongwo i nan si manbi olaminga kunu paikimba, mining aki dinaminga obil pamua. Na nimni molkigere ni nimni mongere milna pamua. ⁹ Pangure tal dime dire ol giri gol ire mol i nana dire God sirin bol teiwa. ¹⁰ Na ha maing pinga hobi isusu ol ni tekiralba, tal nigi dongwo ongwo hobi nomani si pirere nomani si kulu sinana dire God yulang na tomua. Tongwo ipire na u ni monga bani uralga ure kura hol si ni tekirala dire u banta mole pasi bol ni teiwa.

¹¹ Ena enambi hobo, ha ta paikimia. Nomani si kulu sire ha di ni tega pinga i, pir sina ere yon tani ere, pana gale molio. Yong miling ura te, yon milni tenanga hong yal God tani momua. Mole u ni yalhobi kina ni si daulangure kina ereho moli nanga mere piriwa. ¹² God pir tongwo ari hobi unangwo kule kewa di to. ¹³ God pir tongwo ari na kina mominga hobi ni wai mon mo, dire sirin bomua.

¹⁴ Yal Yisas Kraist pirari pare gol na tere ol wai ol na tongwo ire, God yong miling na tongwo ire, God Kwiang u ni si dalimia ire dire, kina ereho moli nanga mere piriwa. Para yu.

Salt-Yui New Testament
The New Testament in the Salt-Yui Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Salt-Yui long Niugini
copyright © 1978 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Salt-Yui

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2023 from source files dated 22 Nov 2019
4e49fd60-ab6f-5b6d-8592-3f7c30d76f64